

„Edinost“

Izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdaji na leto gl. 21.—
Za samo večerno izdanje 12.—
Za pol leta, četrta leta in na mesec razmerno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč. večerne številke po 4 nvč.; ponedeljske zjutranje številke po 2 nvč. Izven Trsta po 1 nvč. več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

4 nvč.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, odpravnništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadstr.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinosti“ v Trstu.

Brzjavna in telefonična poročila.

(Novije vesti.)

Dunaj 25. Gospodska zbornica je v svoji današnji seji razpravljala o zakonu o služabniških plačah. Vitez pl. Gomperz je predlagal, naj zakon stopi v veljavo s 1. aprilom 1899. Po daljši razpravi, katere se je udeležil tudi finančni minister dr. Kaizl, se je vsprejela predloga v obliki, kakor jo je predložila vlada.

Dunaj 25. Nagodbeni odsek je danes nadaljeval posvetovanje o zakonu, tiščemu se statistike blaga in je sprejel člen 2. s stilističnimi spremembami, katere sta predlagala poslanca dr. Gross in Kaiser.

Dunaj 25. Odsek za preosnovo tiskovnega zakona je odklonil predlog opozicije, da bi se razpravljalo samo o odpravi časniškega in koledarskega koleka in je sklenil se posvetovati o vseh tiskovnih predlogih, ki so mu predloženi.

Dunaj 25. Katoliška ljudska stranka je izdala komunike, v katerem oistro obsoja vse izraze in demonstracije, s katerimi se žali verski čut katolikov. Klub obžaluje dogodke v zbornici poslancev, ki ovirajo uspešno delovanje in je menjenja, da je možno temu opomoči samo s tem, da se doseže sporazumljenje med prepirajočimi se narodi. Za to je pripravljen z vsemi močmi podpirati akcijo, kateri je namen uravnati narodna prava državljanov zakonitim potom in na podlagi enakopravnosti narodov.

Budimpešta 25. V današnji seji zbornice poslancev je opozicija zahtevala pet novih glasovanj po imenih o tem, da-li je petim poslancem dovoljeno govoriti pred dnevnim redom. Zbornica je na to razpravljala o dnevnem redu. Ko se je izvršilo troje glasovanj po imenih, je bilo nadaljevanje današnjega dnevnega reda preloženo na jutri in seja se je zaključila.

Madrid 25. Kakor poroča »Imparcial«, je Španija v zadnji kubanski vojni zgubila 80.000 vojakov in sicer več del vsled raznih bolezni. Na Kubi je še 21.000 španskih vojakov, katere v kratkem prevedejo nazaj na Španijo.

Berolin 25. Državni zbor je v prvem in drugem čitanju sprejel predlog centra o odpravi zakona o jezovitih.

Rim 25. Zbornica je danes pričela razpravo o italijansko francoski trgovinski pogodbi. Govorniki so se vsi izrekli v prilog istej.

Sredce 25. Kakor poroča »Agence Telegrafique Bulgare« niso vesti o napetosti v odnosih med Turčijo in Bolgarsko radi macedonskega vprašanja ničesar drugega, nego borzni manever. Prijateljstvo med Turčijo in Bolgarsko je še vedno isto, kakor je bilo doslej.

Utrinki s shoda laških županov.

VI.

Zadnji je prišel na vrsto naš ljubi prijatelj Hortis. Toda prisodili so mu nalogo, ki ni bila dostojna moža, ki je »zvezda tržaška« in v katerem je baže posebljena »duša ljudstva tržaškega«. Gosp. državni poslanec, bibliotekar, zgodovinar in — pesnik tržaški je — čital došle pozdrave. Res škoda, da ni zabrela nad tem shodom tudi luč gospoda Hortisa . . . !

Ko je gospod Hortis dovršil ta svoj posel, katerega bi bil lahko izvršil tudi kakov gimnazijalec 1. razreda, bila je zaključena ta komedija. »Piccolo« je rekel sicer, da je med imenitnim opraviлом Hortisovim zaoril na trgu »un colossale evviva«, ali mi mu ne štejemo v zlo te — laži. Ena laž več ali manje, kaj de to! Morda pa imajo poročevalci »Piccolovi« tako kolosalna ušesa, da čujejo res, česar — ni bilo.

Potem je sledila po ulici tista kolosalna neumnost, katara smo že označili po nje vrednosti. In za to neumnostjo so banketirali na par straneh. Saj so bili potrebni po tolikem naporu. Z vsem onim, kar se je govorilo na banketih, se nočemo baviti. Jedli so mnogo in dobro, žejni menda tudi niso bili — in ko je človek v tisti intonaciji, ki jo daje šampanjec, mu pač ni zamere, ako zapoje malce »previsoko«. Morda, če bomo razpoloženi za to, porečemo katero še v svojih drobnih vesteh.

Le dva govora nas zanimata toliko, da se moramo ozreti nanju na tem mestu. Zanimati nas toliko osebi, ki sti izustili ta govora, kolikor tudi vsebina govorov.

Na banketu, ki ga je priredila občina zastopnikom »della Giulia«, je ustal — ko so prinesli šampanjca — gospod župan tržaški dr. Dompieri ter se je spustil na zgodovinsko polje.

Bilo je — tako je pripovedoval župan Dompieri — v letu 804 po Kristu. Malo popred je Karol veliki v Rimu posadil cesarsko krono na svojo glavo in je s tem obnovil staro zapadno cesarstvo rimsko. Tako so tudi te pokrajine prišle v oblast Karola velikega in njegovega sina Pipina. Vlado tem pokrajinam je poveril vojvodu Ivanu. Leta je nastopal kakor prvi pospeševatelj tiste slovanske politike, ki se tako goreče povspešuje tudi v današnjih dneh. On je vabil slovanske kolone v deželo. Tedaj so se slavni predniki dra. Dompierija zbrali na rižanskem polju, da izrečejo svoje pritožbe proti taki politiki. In tedaj je izustil vojvoda Ivan one nepozabne besede: et nos eos ejiciamus foras! (Ven jih vržemo!) Sedaj, po 1100 letih, so se zbrali Italijani zopet, da bi prepričali oblasti, kako krivična je njih politika.

Tako je pripovedoval dr. Dompieri na svoji zdodovinski ekskurziji. Toda povedal je le toliko, kolikor je bilo ljubo njemu in njegovim poslušalcem.

Molčal pa je modro o tem, da-li se je res izvršila ona grožnja: et nos eos ejiciamus foras?! In tudi tega ni povedal, zakaj je nadvojvoda Ivan vabil Slovane v deželo! On ni povedal, zato pa mu povejmo mi: vabil jih je kakor rešitelje in preporoditelje pokrajine, ki je bila vsled grozne kuge opustošena popolnoma, tako, da ni bilo nikogar več, ki bi bil obdeloval zemljo!! Potem so seveda kričali: Ven žnjimi! Se svojo zgodovinsko ekskurzijo in svojo primero med shodom na rižanskem polju v letu 804 in protestnim shodom italijanskih županov ni torej gospod župan tržaški dokazal drugega nego to: da so Slovani v pokrajini že kakih 12 sto let in da sedanji Italijani prav taki, kakor so bili pred 1100 leti: polni sovražtva, nevaležnosti in nasilja nasproti nam, ki smo jim bili takrat in smo jim danes vir in podstava njihovemu blagostanju!

Drugi govor, ki nas zanima, je oni Angelija v imenu državnih poslancev.

Menil je, da se italijanski poslanci vsikdar z odprtim vizirjem bore za svojo narodnost!

Kdor jih je opazoval, ta ve, da to ni res, ve, da si italijanski poslanci, tako bi rekli, nadevajo druge obraze, kadar odhajajo iz Trsta na Dunaj. Doma ljuti kakor levi tudi proti vladi, gori krotki in gladki kakor ovčice pred vsakim ministerskim obličjem in včasih tudi pred Čehi, Poljaki in klerikalei. To, dragi gospod Angeli, se ne pravi boriti se z odprtim vizirjem, ampak pod krinko neiskrenosti! Po tej lastnosti njihovi si moremo tudi tolmačiti dejstvo, radi katerega je tožil govornik: da Italijan ima jednega samega zanesljivega zaveznika in ta je — Italijan sam! Italijanski poslanci da niso bili poslani na Dunaj, da bi se mešali v zakulisne dogodke in barantije z glasovi, njih jedina naloga da je: da pokažejo moč patriotizma Istre, Trsta in Furlanije?

Ali gospod Angeli! Ste-li pozabili, da je vaš kolega Combon na shodu istega dne ponujal vladi vaše glasove?! Ali res mislite, da mi ne vemo, kako je vse vaše in vaših tržaških prijateljev delovanje na Dunaju sestajalo v zakulisnih spletkah in antištanbriranjih po ministerskih palačah, torej po potih in ob prilikah, ko ste mogli biti gotovi, da ne bode nikogar, ki bi Vas mogel zavrniti?! Gospod Angeli je lahko govoril tako bahato ljudem, ki ne čitajo drugega nego »Piccolo« in slične novine, pisane tako, kakor je govoril Angeli, ki torej — ničesar ne vedo:

Zadnji »utrinek« s shoda laških županov bodi torej naša zatrditev, katero hočemo utemeljiti o drugi priliki, zatrditev, da je društvo progresso se svojimi močmi, ki jih je poslalo na Dunaj, napravilo — kolosalen fiasco!

Zveze med Trstom in Italijo.

Med mnogimi donečimi in irredentistiško zvenečimi govoru v drugi seji zadnjega zasedanja deželnega zbora tržaškega je bila posebno mastna ona, s katero je — seveda ob hrupnem pritrdjevanju zbornice in galerije — Spadoni izražal svoje koprnjenje po tem, da bi na obzorju teh avstrijskih pokrajin skoro zasijala ona zvezda, ki blesti nad večnim Rimom.

»Indipendente« od torka je bil menda zaplenjen; toda ljudje, ki so ga mogli čitati, predno so ga odnesli iz kavarne redarji, nam zatrjajo, da je spoštovano glasilo tržaške irredente priobčilo več odmevov iz Italije govoru dra. Spadonija v deželnem zboru tržaškem. Z vsebino teh odmevov se seveda ne smemo baviti, toliko pa menda vendar smemo povedati, da so došle te manifestacije od odbora znanega irredentovskega društva »Dante Alighieri« v Messini, nekega tehničnega instituta v Vidmu, odbora »Dante Alighieri« v Palmanovi itd. Vsebinske te manifestacije je seveda veren, navdušen odmev govoru dra. Spadonija. Naglasivši to, se nadejamo, da si že čitatelj sam napravi nekoliko pojma o nravi teh odmevov.

Zabeležili pa smo to glavno v ta namen, da smo podali nov dokaz, kakó tesni so odnosi med gospodovalno stranko v Trstu in irredentovskimi krogi v Italiji. Storili smo to še posebno z ozirom na odgovor »Piccola« na opazke v »Triester Zeitung«, kako da vsa ščevanja po listih v italijan-

skem kraljestvu prihajajo iz Trsta samega. »Triester Zeitung« je pripoznala torej, da obstoje res tesne zveze med gospodovalno stranko v Trstu in irendentovskimi krogi v Italiji. Mi smo bili zadovoljstvom zabeležili to konstatacijo nemškega lista, a »Piccolo« se je videlo, da ga je vendar nekoliko spekle, da se je od take strani pripoznala sicer notoriška resnica. »Piccolo« ne more sicer tajiti stvari same, ali hotel jej je dati nedolžno lice s tem, da je vprašal prav prav najvno: Mar naj prihajajo italijanskim listom poročila o tržaških dogodkih iz — Petrograda?! Oh, kako nedolžno! To je že res, da o tržaških stvareh morejo prihajati poročila le iz Trsta. Ali vprašanje je: **od koga in kakim načinom?** To je glavna stvar, dragi »Piccolo«. A prav to je notoriška resnica, da prihajajo vsa hujkanja po italijanskih listih iz strankarsko-oficijelnega vira, da so inspirirana od merodajnih krogov gospodovalne stranke in da služijo namenom onih, ki določajo smer italijanski politiki na Primorskem, da so torej izraz želj in idej tistih krogov! To dejstvo utrjuje drugo, od nas vedno povdarjano in slednjič tudi od »Triester Zeitung« pripoznano dejstvo, da gospodovalna stranka na Primorskem išče pomoči izven te države in da zadnja postaja nje programu in nje politiki ne leži v Avstriji. Ob takem stanju stvari pa mora priti odločilnim činiteljem v tej državi trenutek — in čim prej, tem bolje — da si stavijo vprašanje: ali ni zadnji čas, da z vsemi sredstvi, ki so jim na razpolago, in z vso zaresnostjo nastopijo proti ljudem, ki imajo težišče svojemu delovanju izven države, ter da tem ljudem mogočnim zamahljajem izbijejo gospodarstvo iz rok?!!

Čim so prišli odločilni krogi do spoznanja, kako se pletejo niti med gospodovalno stranko v Trstu in Italijo, morajo biti tudi uverjeni o nevarnosti tacihih odnošajev in se morajo zavesti svete dolžnosti svoje v to, da vržejo od sebe vse obzire ne le do take stranke same, ampak tudi do onih mogočnih gospodov, ki so si se svojim zistomom potajevanja nakopali velik del krivde na tem, da se je moglo zlo razviti tako daleč. »Salus publica suprema lex esto« — to velja tudi tu v polni meri. Ta nauk treba uveljaviti, čim so se stvari razvile tako, kakor so razvile pri nas — brez vsega ozira, in tudi če se ima zgoditi preko starih tradicij in preko glav onih mogočnih gospodov, ki se utegnejo čutiti — kompromitovane.

Politični pregled.

TRST, 26. januarja 1899.

Šolstvo in Slovenci. Pod tem zaglavjem nadaljuje Mariborska »Südt. Post« veleznanimive članke iz peresa jednega slovenskih državnih poslancev. V zadnji številki se bayi z obrtnimi učilišči. Bodi nam dovoljeno, da v glavnih potezah seznanimo čast. naročnike s podatki v tem spisu. Slovenci sestavljajo dvajsetinko vsega prebivalstva totranske državne polovice. Za obrtno-rokodelni pouk izdaje Avstrija na leto nad 3 milijone gold. V razmerju z številom našega naroda morala bi izdajati država za nas vsaj letnih 150 tisoč gold.; dejanski pa troši samo — 24.450 gld., torej le šestinko svote, katero bi morala, ako bi nam bila pravična! Za južno Štajersko in slovenski Korotan še sploh ni izdala država v to svrhu niti novčiča! In vendar, pravi omenjeni list, je ravno naš narod na obrtnem polju poučljiv, kakor nobeden drugi. Koliko je med nami obrtnikov, ki so se priučili dvema in več rokodelstvom, katera tudi izvršujejo. Toliko samoukov, vse do izdelovanja glasovirjev, pa se ne nahaja nikjer drugod, nego med Slovenci. To dokazuje nedvomno, da je naš narod nenavadno nadarjen za obrtne stroke.

Cel zaklad narodnega blagostanja je shranjen v tej nadarjenosti, zaklad, katerega treba le dvigniti. Slovenci niso narod bogatinov; odpreti jim nove vire dohodkov, bila bi od strani države »pomozna akcija«, ki bi donasala obilo sadu.

A, dočim stori država vse, da so nekateri narodi monarhije deležni vseh blagrov omike, drži se naučna uprava Slovenecem nasproti politike, ki je, da se ne izrazimo krepkeje — neumljiva.

Škoda, da se cenjeni pisatelj ni hotel izraziti krepkeje. Kajti neumljivo mu ne more biti to »mačehovanje« našega naroda od strani vlade. Nam vsaj je popolnoma jasno.

Dosedanji gospodovalci so vedeli, da odklenka njihovi vsemogočnosti in slavi, kakor hitro se podajo tlačenom sredstva, da se duševno in gmotno povzdignejo do stališča, ki odgovarja prosvetljenosti 19. stoletja.

Dati nam šole, značilo bi: dati nam orodje, da kopljemo grob predpravice nemško-laške gospode! Zato jim je ljubše, da tava, če mogoče, vse ljudstvo v temi, nevednosti in v gmotni bedi. A vse, kar se je še dalo zvijati v podobi davkov, tudi iz žepov teh revežev, porabljal se je do sedaj v ukrepljenje, ne teh revežev, ampak — gospodovalnih narodov. Tako početje bi se imenovalo v navadnem življenju sicer zločin, v javnosti pa je to čin političke modrosti. Da, naši gospodovalci se drže načela o nenavadnem, nadnaravnem narodu, kateremu je dovoljeno vse v dosegu njegovih smotrov. Pozabljaljo pa, da je Nietzsche-ja, očeta te ideje, popolni gmotni in duševni propad dovedel — ad absurdum!

Italijanski poslanci v opoziciji! Da, zgodilo se je grozno! Kaj bo? Kaj bo? In je res, je res! Slavni klub italijanski je že prijavil to prestrašenemu svetu, da se je odločil za opozicijo. Mi jih že vidimo gospode ministre, kako stikajo skupaj svoje prebledele obraze, in vidimo razburjenje, ki je zavladovalo v vseh parlamentarnih skupinah... Vidimo, kako se je popolnoma premaknila podstava, s katere doli je presojati parlamentarno položnje v Avstriji.

»Piccolo« je popolnoma zadovoljen s tem korakom in — ako smemo verjeti njemu — tudi vsi Italijani. Toda, ne — vsi! To je ravno grenka kaplja v čašo »Piccolove« zadovoljnosti. Trije Trentinci so se ločili od ostalih laških tovarišev. In to v teh trenutkih! To greni »Piccolovo« veselje tem bolj, ker meni, da ona dva duhovnika — tretji je doktor — nista imela v to prav nobenega povoda, ker ni na dnevnem redu nikako versko vprašanje. Ima pač svoje posebne pojme ta »Piccolo« o duhovniku! Mar meni, da obzorje duhovnika ne seza preko verskih vprašanj? Ali ne ve, kar vemo vsi, da Trentinci, ako hočejo ostati zvesti svojemu stališču in svojemu programu, niti ne morejo slediti divjim skokom svojih tovarišev iz Primorja?! Prišlo je torej, kakor smo že prorokovali mi nedavno temu: do razcepljenja v italijanskem klubu.

Torej v odprto opozicijo! Da vidimo torej ta čudež! Difficile est satiram non scribere! Ko vidimo to napenjanje laško, bi skoro naprosili blagopokojnega Schillerja, da-li nam dovoli, da si izposodimo iz njegove pesmi o zvonu jedno misel in jo pretvorimo po svoje: najgroznejša vseh grozot je laški človek v svoji domšljavosti.

K položaju. V »Reichswehr« se nadaljuje razpravljanje o potrebi, da se ministerstvo nemudoma preosnuje v parlamentarno. Sedaj se je oglašil jeden poslanec iz večine. Njegova izvajanja se glase: Ob sedanjih okolišnih more vlada tirati vspešno pozitivno politiko le tedaj, ako se ne dela le kakor da je vlada desnica, ampak, ako je to v resnici! Povsem opravičeno je menenje, da akcija za ustanovljenje rednih parlamentarnih odnošajev, kakor tudi za spravo med narodi, ima nade do vspeha le tedaj, ako se ne bode vršila od naroda do naroda, tudi ne od stranke do vlade, ampak le, ako se bode vršila od vlade, solidarne z večino, z jedne strani, in z opozicijo z druge strani. Vsakako pa se mora nagodba z Ogersko pozneje predložiti parlamentu v odobrenje, torej se more rešiti le s pomočjo zanesljive večine! Sedanja večina pa si ne bode hotela nadeti te naloge, ako ne ve, da je edina z vlado. Če ne prej, pa tedaj, ko pride nagodba v potrjenje, se bode morala vlada spojiti z večino. Čim pa je tako, bi bilo modreje, da se tako spojenje že sedaj postavi v podlago pozitivni državni politiki, mesto da bi še le pozneje iskali takega fundamenta. Z zidanjem hiš se ne pričinja pri strehi.

Danes nam je zabeležiti dva komunikéja iz strank desnice. Prvi je oni nemške katoliške ljudske stranke, s katerim: a) obžaluje manifestacije iz novejšega časa, žaljive za verska čustva katoličanov (Husov spomenik v Pragi), b) obžaluje sedanje odnošaje v parlamentu, ki onemogočajo vsako delovanje in spravljajo v nevarnost ustavna načela

in gospodarske koristi države, in c) se izjavlja pripravljen podpirati z vsemi močmi vsako akcijo v ta namen, da se v zmislu enakopravnosti in zakonodavnim potom urede in zagotovene narodna prava državljana. Zato je klubu mesto v sedanjí večini.

Drugi komuniké je izdala parlamentarna komisija večine o svoji zadnji seji. Razprave o političkem položnju da so bile jako živahne, a se niso še dovršile. Zlasti se je govorilo obsežno o odnošajih med Nemci in Čehi. Češki govorniki so protestovali proti poskusu od nemške strani, da bi vso odgovornost zvrnili na narod češki in njegove zastopnike, ako bi se pogajanja razbila. Čehi so bili vedno pripravljeni za spravo, toda Nemci ne smejo staviti pogojev, ki bi značili narodno poniževanje za Čeha; do sporazumljenja more priti le na podlagi pravice in enakopravnosti.

Alfred Dreyfus. Kakor poročajo iz Pariza, je objavilo v »Figaru« več učenjakov, med temi Lavisse, Larroumet, Gaston, Paris in Claretie, poziv, s katerim pozivajo vse dobre Francoze, naj se v interesu Francije že naprej uklonijo razsodbi kasacijskega dvora. — »Journal« izjavlja, da je od predsednika kazenske komore prejel potrdilo, da utegne biti preiskava skupnih aktov revizijskega procesa dovršena že pred 15. februarjem. Po zaslišanju Esterhazy-a preišče kazenska komora samo še takozvani bordereau. Zaslišanje večakov je zaključeno, samo Bertillon-a zaslišijo še enkrat. Kar se tiče odločitve o vprašanju radi sodne kompetence, se nikakor ne more vedeti, kdaj da se odloči generalni prokurator Manau.

Domače vesti.

Cesta Jelovice-Podgorje. Že v proračunu ministerstva za notranje stvari za l. 1898, v rubriki izredni zneski, je postavljena svota 3000 gld. za cesto Jelovice-Podgorje v Istri. Kolikor je znano nam, se ta cesta še ne dela. Vsakako pa mislimo, da je dobro, ako podamo javnosti nekoliko zgodovine o tej cesti, ki bi se imela zgraditi čim prej. Ta cesta je nujno potrebna za Jelovico, a jako koristna tudi za druge vasi, kakor so: Golac, Vodice, Vele Mune, Male Mune in Žejane v okraju Voloskem, ter Dane, Trstenik, Rasap in Račjavo v okraju Koperskem. O tej cesti se je jako mnogo dopisovalo leta 1886. in 1887. med občino materijsko, c. kr. okrajnim glavarstvom voloskim, c. k. namestništvom v Trstu in deželnim odborom v Poreču. Napravil se je bil načrt in troškovnik, ali dalje od tega se ni prišlo. Občina in dotični občinarji niso mogli izvesti tega dela, predstavitelji oblastnj se niso zavzemali kakor bi se morali — hoteli so menda, naj dežela izvrši to delo, ta pa ni hotela. *Deželni odbor je odgovoril namreč jednokrat, da ne more ničesar odločiti v stvari, drugokrat pa, da naj cesto gradi občina. To je c. kr. okrajno glavarstvo dalo na znanje občinskemu uradu v Materiji, le-ta pa ljudem v Jelovicih.* To je bilo leta 1887., torej je stvar spala celih 10 let. Zbudili so jo interesovani Jelovičani. Meseca aprila 1897. so sestavili prošnjo, katero je podpisal njih župan Jurij Čendak in jo je potem gospod župnik Jurij Dolžan doposlal državnemu poslancu gospodu Spinčiču, da jo ta poslednji izroči ministerstvu za notranje stvari. Kakor smo izvedeli iz gotovega vira, je gospod Spinčič izročil prošnjo bivšemu ministerskemu predsedniku in voditelju ministerstva za notranje stvari, grofu Badeniju, in jo priporočil ustmeno in pismeno. Posebno je povdarjal siromaštvo ljudij, provzročeno po slabih letinah, njihovo bedo ter potrebo ceste od Jelovice na Podgorje, s katere gradnjo bi dobili ti bedni ljudje dela in bi se oledčalo izvažanje onega (sosebno sena), katerega Jelovičani pridelujejo odveč. Povdarjal je tudi, da bi bila ta cesta v splošno korist tudi za druge imenovane vasi onih krajev. Bivši ministerski predsednik grof Badeni je obljubil podporo in je tudi držal to svojo obljubo, odredivši, da se je postavila v proračun za leto 1898 svota 3000 gld. Vse potrebne svote ni še postavil v proračun. Ali, ako bi dal gotovo svoto tudi deželni odbor, ko bi dali morda kako podporo občini materijska in bužetska v imenu rečenih vasi, mogla bi se cesta ob nekoliko brige izvršiti hitro. A to tim lože, ko bi se ljudje obvezali, delati na cesti za jako malo odškodnino, tako, da bi dali delom

svojih rok, česar ne morejo dati v denarju. Na delo torej vsi oni, ki ste poklicani v to, da se čim prej napravi toli potrebna zveza Jelovica in drugih vasi s Podgorjem, in od tu z železnico in svetom sploh.

Za družbo sv. Cirila in Metoda. Potrebščina šolske naše družbe postaja dan na dan večja, in vse previdnosti je treba iste, da zmaga troške svojih šolskih zavodov. Žal, da dohodki njeni zadnji časi padajo in podpisani odbor opazuje se žalostjo in strahom, da nekdanj tako živahno zanimanje za »Cirila in Metoda« ravno v Trstu gineva. Izrazi v »Edinosti« so redkeji in neznatnejši, število udov se krči in le požrtvovalnosti našega ženstva se moramo zahvaliti, da ne nazadujemo.

Kje je vzrok temu nenavadnemu pojavu sicer tako rodoljubnega in požrtvovalnega občinstva slovenskega? In to ravno sedaj! Sedaj, v teh resnih časih, ko sovražnik pritiska s podvojeno silo na naš narod! Glasilo z lesnega trga donša dan na dan dolge izkaze doneskov za »Lego nazionale« — tu Vam se kaže požrtvovalnost v najlepšem svitu!

In občini zbori tega društva? Ni-li vsak tak manifestacija v velikem štilu, ki obsega vse sloje italijanskega življa? In pri nas? — In vendar bi naša družba morala spajati nas vseh brez razlike stanu in starosti! Imeti bi morala v svojih vrstah vsacega, ki se čuti Slovenca in za nepredek tepanega našega ljudstva bdečega rodoljuba!

Pozivljamo Vas torej, rodoljubni Tržačanje, spominjajte se pogostejše šolske družbe sv. Cirila in Metoda! Čas veselice je — čas radosti in brezskrbnosti — ne zabite vsaj sedaj upa našega, naše nežne mladine, da more v domačih zavodih na potujčeni in od ljutega sovraga oblegani rodni zemlji — srkati sladkost spoznanja svojega pokolenja, sladkost ljubezni do materinega jezika in ljubavi do širne domovine slovenske!

Nudimo jej priliko nabaviti si v svojem jeziku potrebnih sposobnostij za bodoči boj, da obrojeni stopijo v naše vrste za dom in pravo!

Zapuščeni, zaničevani smo povsod — a ne udajmo se in kujmo si sami svojo osodo!

V Trstu, meseca januarja 1899.

Odbor možke podružnice
sv. Cirila in Metoda.

Okoličani, zapomnite si to! Pišejo nam iz okolice: Za časa volitev prihajajo laški agitatorji v okolico, kjer pripovedujejo slovenskim volilcem, kako dobro bo za njih, ako bodo glasovali za laškega kandidata.

Tržaški župan Dompieri, katerega plačujemo tudi mi okoličani, da nam župani, zaklical nam je na shodu laških županov prav prijazne besede, besede, ki so vredne našega župana, zaklical nam je: »Mi vas vržemo skozi vrata!«

Nam okoličanom ni treba, da bi nas naš župan tako lepo sprejemal, ker ga nismo še nikoli nadlegovali za nobeno reč in gotov naj bode, da ga tudi v bodoče ne bomo. A pazi naj, ako misli priti v našo okolico po glasove, da mu ne naredimo prav isto, kar sedaj je on obljubuje nam.

Laški agitatorji naj si zapomnijo nastopno. Sedaj jim ne ključemo še: »Mi vas vržemo skozi vrata«, kakor kriči nad nami naš župan Dompieri, ali o prvi priliki, ko pridejo k nam lovit glasove, pokažemo tudi mi njim, kako široka so naša vrata!

Zopet grda novica — Brutta nuova — je ta, ki jo je izmučeni »Piccolo« dobil iz Gorice. Zopet novica, ki potrjuje, da se hoče posloveniti: vse. Pomislite le: mesto učitelja — telovadbe na ženskem učiteljskem v Gorici je dobil neki Slovenec, ko bi bila vendar zahtevala že pravica sama, da jo dobi neki prosilec iz nemškega Jablonca na Češkem.

Ali ni to »brutta nuova«? Na slovenskih tleh pa ne imenujejo — nemškega učitelja telovadbe!! »Piccolo«, »Piccolo«, ali si res že popolnoma zgubil »busolo«?

Društvo »Zarja« priredi — kakor smo že omenili — v nedeljo svojo veselico v prostorih konsumnega društva. Čisti dobiček je namenjen za nakup glasovirja. Ker je to društvo velike važnosti za naš Rojan, izpostavljeni najljutejšim naskakom od strani nasprotnikov, je dolžnost vsem rodoljubom, mestnim in okoličanskim, da je podpirajo po svoji moči.

»Pevsko in bralno društvo v Marezigah« pri Kopru priredi na pustno nedeljo dne 12. fe-

bruarja t. l. veselico z godbo, deklamacijo, s petjem, prizorom, srečkanjem in plesom v prijaznem prostoru g. Ivana Babiča, gostilničarja v Marezigah. Na veselici bode pel 49 pevcev in pevkinj močan mešani zbor iz Marezig.

Vspored veselice objavimo pravočasno.

Odbor.

Mešani tamburaški zbor »Narod« v Nabrežini priredi ta pust svoj prvi nastop ob prijaznem sodelovanju pevskega društva »Nabrežina«. Na programu bodo tudi deklamacija, igra in ples. Natanjnen program se objavi pravočasno.

Vabilo na veliki ples, katerega prirede slovenski trgovski pomočniki jestvin v Trstu, v nedeljo dne 5. februarja 1899., v redutni dvorani gledališča »Politeama Rossetti« (uhod ulica Chiozza). Pričetek ob 9. uri zvečer, ter ples bode trajal do 4. ure zjutraj. K plesu bode sviral vojaški orkester pešp. št. 47. iz Gorice. Ples bode vodil plesovodja gosp. Ivan Umek. — Dvorana bode krasno odličena in sijajno razsvetljena. Vstopnina: za gospode 1 gld. z dvema gospicami oz. gospema. (Priti je v plesni toileti).

Opomnja: Ker je čisti dohodek namenjen v blag namen, se preplačila hvaležno sprejemajo.

Odbor:

Žgur Fabijan, Bevk Ernest, Vatovec Ivan, Hlabše Ivan, Drobnik Radivoj, Premrov Leopold, Premrov Anton, Šmit Hinko, Vodopivec Rudolf, Paternost Ivan, Žagar Bogomir, Znidaršič Mihovlj, Mihelič Anton, Šklemba Radoslav, Grom Radivoj, Bajt Ivan, Tavčar Peter, Černe Vincenc, Kocjan Bogdan.

Pasja steklina v Trstu. Včeraj smo poročali na kratko o smrti točaja Marvè, ki je umrl v malo urah za pasjo steklino. S tem dogodkom se bavijo obširno tudi drugi tukajšnji dnevniki. Da se stvar pojasni še bolj, se je uredništvo »Triester Zeitung« obrnilo do prvega fizika v bolnici, dra. Constantini-a, od katerega je izvedelo naslednje podrobnosti: Na Marvè-u je bilo 24. t. m., ko je bil vsprejet v bolnico, že poznati vsa znamenja pasje stekline. Vendar je obolel le malo dni prej. Bodisi, da se umrli ni zmenil za bolezen, bodisi, kar je zelo verjetno, da ni umel nevarnosti, v kateri se je nahajal, dejstvo je, da ni mislil na zdravniško pomoč. Njegova bolezen je bila o vsprejetju v bolnico tako resna, da zdravniki niso več dvomili, da imajo pred seboj slučaj pasje stekline, ali valed razburjenosti, v kateri se je nahajal, niso njegove izpovedi mogle veljati kakor zanesljive. Tako je izpovedal med drugim, da ga je že pred dvema mesecema ugriznil neki pes, v tem ko je nekaj njegovih prijateljev vedelo za gotovo, da ga je še-le pred tremi tedni v neki tukajšnji restavraciji ugriznil pes nekega tujega Nemca. Kakor smo poročali tudi mi, so vsi edini v tem, da ga je ugriznil pes lastnika krème na oglu ulice Via Paduina in Acquadotto. Glede tega še niso zaključena poizvedovanja. Drugačna stvar je z onim prej omenjenim psom v rečeni restavraciji. Ta je bil ugriznil tudi svojega lastnega gospodarja, nekega gospoda, ki je bil došel iz Dalmacije in ki je zahajal v rečeno restavracijo. Psa so izročili konjedereu; zdravniška preiskava je dokazala, da je bil bolan na steklini (rabies canina) tretje vrste in že drugi dan je poginil pes na svoji bolezni. Po obstoječih predpisih so možgane psa poslali c. kr. živinozdravniškemu zavodu na Dunaj in 24. t. m. je došlo od tam poročilo, da so našli tudi tam, kar se je doznalo tukaj, namreč, da je bil pes stekel. Lastnik psa se je podal v zdravljenje k gospodu dru. O' Osmo, ki je, podavši pacientu potrebno prvo pomoč, istemu svetoval nujno, naj se gre zdraviti v Rudolfovo bolnico na Dunaj. Tega pa ni hotel dotični, ker se je bal, da bi ga to motilo v njegovem poklicu in ker mu mala praska, ki mu jo je povzročil pes, ni delala doslej nikakih bolečin. Za občinstvo je važno največ to, da je preiskava, ki se je vršila z vso marljivostjo, določila, da se tukaj izven navedenega slučaja pasje stekline ni primeril nikak drugi slučaj te grozne bolezni.

Tri zvite tičke je prišla včeraj tukajšnja policija. Policijski oficijal Titz je aretiriral na gledališčnem trgu 28-letnega dninarja Antona Talone iz Rocca-Sealegna (Italija), ki je bil izgnan iz Trsta, a se je vrnil zopet. — Nadalje je isti policijski oficijal aretiriral pisarja Kvintilina Ferdinanda Frizzi-a iz italijanskega Vidma, pristojnega v Inomost, katerega je tukajšnje sodišče iskalo že dlje časa radi

različnih sleparij. — Včeraj predvoludne pa so zaslišali 24-letnega pisarja Ivana Bui-a, stanujočega v Trstu, Via della Zonta, ki je obdolžen mnogih tatvin. Svetniku deželnega sodišča g. Pederzoli-u je ukradel zimsko suknjo, vredno 60 gld., katero je potem zastavil; nadalje višemu poštnemu kontrolorju Treche-u, srebrno uro z zlato verižico, vredno 80 gold., finančnemu komisarju dra. Visconti-u svršnik, vreden 50 gld., katerega je zastavil istotako; nadalje portirju hotela Delorme gledališčno kukalo, vredno 15 gld. in večje število pisemskih znamk; gosp. Ivanu Bergaminu dežnik, vreden 12 gld. Dolžijo ga tudi še več družih tatvin, radi katerih pa se mora izvesti še le preiskava.

Roparji. Dne 23. so v gozdu od Čušperka proti Zdenski vasi napadli štirje roparji mladega moža, ki se je vozil iz Ljubljane. Roparji so mu ustavili konja, eden mu je nastavil revolver na prsa, med tem ko mu je drugi preiskal žepa in ga oropal za 85 gld., katere je imel pri sebi. Na to so roparji izpustili mladega moža.

V Novem mestu je umrl kanonik, gospod Rihard Frank.

Loterijske številke, izžrebane dne 25. t. m.:

Brno	43	44	1	77	21
Inomost	23	60	67	69	74

Različne vesti.

Naši poljubi so v očeh Kitajcev znamenje živinske strasti. Kitajci strašijo svoj nežni naraščaj pred Evropejci rekši, da le-ti svoje žene — grizejo.

Kako pa poljublja Kitajec? On nastavlja svoj nos na lice ljubljence ter vleče sè vso močjo sapo va-se skozi trepetajoče nosnice. On torej ne grize, ampak — voha.

Vsak po svojem ukusu!

Potres v Peloponezu. Kakor smo že poročali, je bil v nedeljo večer močan potres na Kranjskem. Isti čas pa je bil tudi — kakor poročajo iz Aten — hud potres v Peloponezu. Dvoje mest je razrušenih. Na Filipih je več hiš porušenih do tal. Ne ve se še natančno, koliko ljudij je ponesrečilo o tem. Škoda je velikanska.

Izseljevanje v Brazilijo se je prepovedalo v Italiji. Da-li pa ta prepoved kaj izdala ob občeznani bedi, ki vlada v sosednjem kraljestvu, to je drugo vprašanje.

Dolovanje špansko-ameriške vojne na norce. V norišnici v Bostonu imajo zapitega nekega norea, ki je uverjen, da je on admiral Dewey; drugega, ki meni, da je general Sampson, a četrto njih, ki si domišljajo, da so poročnik Hobson. Naravno je, da je tu zastopan tudi predsednik Mac Kinley in njegov nasprotnik na zadnjih volitvah predsednika, Bryan. Vrh tega si domišljajo mnogi blazni, da so vladarji evropskih držav in tako so v norišnici v Bostonu zastopani vsi vladarji evropski. Eden si domišlja, da je ruski car, drugi, da je papež, a ednajst njih trdi, da so nemški cesar.

Velika zaloga
solidnega pohištva in tapecarij
od
Viljelma Dalla Torre v Trstu
Trg S. Giovanni hiš. šte. 5 (hiša Diana).
Absolutno konkurenčne cene.
Moje pohištvo donese srečo!

Zaloga in tovarna
pohištva vsake vrste
od
Alessandro Levi Minzi v Trstu.
Piazza Rosario žtev. 2.
(šolsko poslopje).
Bogat izbor v tapetarijah, zrealih in slikah. Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo.
Cene brez konkurence.
Predmeti postavijo se na brod ali železnico, brez da bi se za to kaj zaračunalo.

Brzjavna in telefonična poročila.

(Zadnje vesti.)

Praga 26. »Narodni Listy« trde, da je desnica še popolnoma v nejasnem o namenih vlade, vendar pa da se trdi še vedno, da vlada zaresno misli na to, da poskusi še enkrat priti do sporazumljenja z opozicijo. Opozicija pa ne kaže mnogo volje za tako sporazumljenje. Vprašanje je torej, kaj stori vlada? »Narodni Listy« menijo, da sedanja vlada ni sposobna za kakšen energičen čin, da bode torej nadaljevala svojo politiko neodločnosti.

Budimpešta 26. Zdi se, da je gotova stvar, da se vprašanje nagodbe z Ogersko izključi iz pogajanj med vlado in opozicijo, ker so v tem pogledu odpravljene vse težave.

Tudi druge potrebe je opozicija pripravljena dovoliti, toda ne Banffy-u ampak njegovemu nasledniku, iz česar, bi sledilo, da opozicija ne misli odstopiti od svoje zahteve, da se baron Banffy umakne takoj.

Pariz 26. »Politique Coloniale« prijavlja brzjavko in Cayenne, da so prenehala naročila, ki so redno dohajala od Dreyfusa, kar vzbuja menenje, da je isti odpotoval.

Carigrad 26. Poročila s Krete javljajo, da je viši komisar prine Jurij odredil, da se bodo volitve v narodni zbor vršile dne 5. februarja. Po obisku v Retimo je prine Jurij odposlal carju ruskemu zahvalno brzjavko za vsprejem, ki mu ga je priredilo rusko vojaštvo. Car Nikolaj je odgovoril princu Jurju na prijazen način.

Washington 26. V večerajšnji seji hiše reprezentantov se je republikanec Johnson obrnil do zbornice z strastnim apelom, naj Filipinec dovoli neodvisnost ter je protestoval proti zistemu, s katerim vlada postopa proti močnemu in svobodnemu narodu.

Senat je sklenil včeraj v tajni seji, da bodi dne 6. februarja sklepno glasovanje o mirovni pogodbi. Istotako je sklenil, da naj se posvetovanja o pogodbi do tedaj vrše v tajnih sejah.

Trgovinske vesti.

Budimpešta 26. Pšenica za mare gold. 9'65—9'66. Pšenica za april 9'46 gl. 9'48 do ——. Pšenica za oktober gold. 8'62 do 8'64. Rž za oktober gl. — do ——. Rž za mare gl. 7'99 do 8'—. Koruza za maj 1899. gl. 4'86 do 4'87. Koruza za oktober gl. — do ——. Oves za mare gl. 5'88 do 5'90. Oves za oktober gl. — do ——. Koruza gl. 5'50 do 5'60.

Pšenica: ponudbe in kupčije dobre. Prodaja 25.000 met. stotov. Vreme: lepo.

Hamburg 26. Trg za kavo. Santos good average za mare 31'50, za maj 32'—, za september 32'75, za december 33'25.

Havre 26. Kava Santos good average za januar 50 k. frankov 37'75, za april 50 k. frankov 38'75.

Praga 26. Surovi sladkor I. izdelek, 88% Reudement franco Aussig. Stalno. Promptno gl. 12'35. Oktober-dec. gl. 12'20. Denar.

Najnovejša trgovinska vest.

New-York 24. januarja (Izv. brzjav.) Pšenica za januarja 38 1/4 za maj 78 3/4. za mare 82 1/4 Koruza za maj 43 1/4 Mast 595.

Igralci na citre

dobivajo brezplačno štiri komade za citre in katalog pri I. Neukirchner, Görkau, Češko.

„Hôtel Nazionale“

v Trstu
v ulici Vienna št. 4.

se nahaja v bližini kolodvora južne železnice, pristanišč, poštne in brzjavnega urada ter je popolnoma prenovljen. Sobe se oddajajo po 80 kr. in naprej.

Postrežba najtočnejša. Govori se slovenski in hrvatski. Ljetnik je dalmatinski Hrvat. Za obilni obisk se priporoča udani.

Josip Srdarović.

Štv. 48.

Natečaj.

V šolskem okraji koperskem je popolniti stalno ali provizorno mesto učiteljice III. plačilne vrste na trirazredni mešani ljudski šoli se slovenskim učnim jezikom v Dolini.

Plača za to mesto je ustanovljena v deželnem zakonu z dne 14. decembra 1888. br. 1. dež. zak. in ukaz I. 1889.

Pravilno opremljeno prošnje je vlagati pri podpisnem uradu v teku 3 tednov po tretjem razpisu v službenem listu.

C. kr. okrajni šolski svet

Koper, dne 24. jan. 1899.

PRSNİ PRAH (prah za izvoščake)

(ne kašlja!).
najbolje sredstvo proti kašlju, hripavosti, zaslišanju, nahodu in drugim katarinim afekcijam.
Škatljica z navodilom po 30 nvč. Dobiva se jedino v lekarni PRAXMARER, „Pri dveh zamorcih“ občinska palača, Trst.
Zunanje naročbe izvršujejo se obratno pošto.

ZALOGA POHIŠTVA IN OGLEDAL

Rafaella Italia

TRST — Via Malcanton št. 1 — TRST

Zaloga pohištva za jedilnice, spalnice in sprejemnice, žimne in peresne, ogledal in železnih blagaj, po cenah, da se ni bati konkurence.

100 do 300 gld.

zamorejo si pridobiti osebe vsakega stanu v vsakem kraju gotovo in pošteno, brez kapitala in rizika vrazpečevanjem zakonito dovoljenih državnih papirjev in srčk. Ponudce pod naslovom Ludwig Oesterreicher v. Budimpešti, VIII Deutschgasse 8.

Gostilna na prodaj!

Na prodaj je dobro obiskovana slovenska gostilna na primernem kraju mesta. Gostilna donša do 10 gld. dobička na dan. Pojasnila daje Jože Vodopivec v kavarni »Commercio«, bodisi ustmeno ali pismeno.

Dr. Rosa Balzam Praško domače mazilo

za žolodce.

iz lekarne B. Fragner-ja v Pragi

je že več kakor 30 let obče znano domače zdravilo, vzbuja elastičnost in odpravlja lahko. Z redno uporabo istega se prebavljanje krepi in ohrani.
Velika steklenica 1 gld., mala 50 nvč. po pošti 20 nvč. več.

Varilno! Vsi deli embalaže nosijo
zraven stoječo, postavno položeno
varstveno znamko.

Glavna zaloga: Lekarna B. Fragner-ja „pri črnem orlu“ Praga, Malastran, ogel Šporenjeve ulice.

Vsokdanje poštno razpošiljanje.

Zaloga v lekarnah Avstro-Ogerske, v Trstu v lekarnah: G. Luciani, E. Leltenburg, P. Prendini, S. Serravallo, A. Suttina, C. Zanetti, A. Praxmarer.

„THE GRESHAM“

angleško zavarovalno društvo na življenje v Londonu.

Aktiva društva do 31. decembra 1897. Kron 159.997.579.—
Letno vplačilo premij in obresti do 31. decembra 1897. » 28.823.375.—
Izplačana zavarovalnina in obresti od obstanka društva (1848.) . . . » 343.860.067.—
V letu 1897. izdanih 7468 polie za glavnicco od » 67.331.351'91

Prospekti, ceniki in v obče vse druge informacije dopošljejo se vsakemu na pismeno vprašanje od niže imenovanega zastopstva, katero dopisuje v vseh jezikih.

Glavno zastopstvo v Trstu.

Via del Teatro št. 1, „Tergesteo“ Scala IV.

Iščejo se dobri agentje, zastopniki in potovalci.

„EDINOST“

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

Izhaja v Trstu dvakrat na dan razun nedelj in praznikov.

Zjutranje izdanje izhaja ob 7. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri zvečer. O ponedeljkih in po praznikih izhaja prvo izdanje o 9. uri predpoludne. — Naročnina znaša: Obe izdanji gl. 21'—; samo večerno izdanje gl. 12'—, (poslednje zadostuje za naročnike popolnoma). Posamezne številke stanejo: Zjutranje izdanje 3 kr., večerno 4 kr

V Trstu se razprodaja „Edinost“ po tobakarnah v teh-le ulicah in trgih:

Piazza Caserma št. 2. — Via Molin piccolo št. 8. — Via S. Michele št. 7. — Ponte della Fabra. — Via Rivo št. 30. — Campo Marzio. — Via delle Poste nuove št. 1. — Via Caserma št. 13. — Via Belvedere št. 21. — Via Ghenga št. 2. — Volti di Chiozza št. 1. — Via Stadion št. 1. — Via Acquedotto. — Via Istituto št. 18. — Piazza Barriera. — Via S. Lucia. — Piazza Giuseppina.

V okolici se prodaja:

Na Greti pri gosp. Pogorelcu, v Škedenju pri gosp. Antonu Sanein (Drejač) in pri Sv. Ivanu pri gosp. Ani vdovi Gašpersič. — Izven Trsta prodaja se „Edinost“ v Gorici v tobakarni g. Josipa Schwarz v Šolski ulici.

Slovinci! Naročajte, podpirajte in širite med rodoljubi to glasilo tržaških Slovencev, katerega program je v prvi vrsti ohranitev in razvitek milega nam slovenskega naroda na tržaškem ozemlju in bramba nam po zakonu zajamčenih pravic.

Rojaki, uvažujte naše geslo: „V edinosti je moč!“